

Natuurlijk Delfland
Natuurlijk Westland
Postbus 133
2600 AC DELFT

NatuurlijkDelfland@knnv.nl
NatuurlijkWestland@knnv.nl
website: delfland.knnv.nl
twitter: NatuurlijkDelfland
facebook: NatuurlijkDelfland
instagram: NatuurlijkDelfland

Natuurlijk Delfland

Afdeling van de Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging

1 juli 2022

Thema 2022: Bos en struweel

Soort van het seizoen zomer (juli – september): zweefvliegen

In deze tijd is de warmste periode van het jaar, natuur is dan ook op haar rijkst aanwezig. We merken dat aan de insecten, deze houden van warmte.

Met name in het struweel en in tuinen zijn deze dieren te vinden, kijk op bloemen en bladeren.

Stadsreus, vrouw

Gewone rode bladlopen, man

Bessenbandzweefvlieg, vrouw

Meld je zweefvlieg via
natuurlijkdelfland@knnv.nl
natuurlijkwestland@knnv.nl
of via
[KLIK HIER](#)

Eigen ervaring

Zweefvliegen in alle soorten en maten zijn meest goed te herkennen. Het leukste vind ik het stil hangen in de lucht, soms lijken ze je echt te bestuderen van nabij, voor ze weer wegflitsen. Ze rusten ook vaak even uit op een blad of halen nectar uit bloemen, dan laten ze zich goed zien. De larven kende ik eigenlijk niet. Ooit naam ik een doorzichtig slak-achtig wezentje mee om beter te bekijken. Ik had het geluk dat deze bijna meteen ging verpoppen, want ik wist niet wat het was en wist dus ook niet wat voor voedsel het diertje nodig had. Achteraf was het een van de luis-etende soorten. Een week na de verpopping kwam er een mooi snorzweefvliegje tevoorschijn.

Herkenning

Zweefvliegen (*Syrphidae*) zijn vliegen, insecten met korte antennen en één paar vleugels. Het tweede paar vleugels is verworden tot een haltertje, te zien als een mini-stuurknuppeltje onder de vleugels. Het verschil met andere vliegen zie je bij de vleugeladering. Daar is een zwevende ader die waarschijnlijk extra stevigheid aan de vleugel geeft. Veel soorten lijken op bijen, wespen of hommels, maar er is een grote variatie, van klein, kaal en zwart tot groot harig met kleuren. Geen van de soorten kan steken of bijten.

Bij de meeste soorten insecten lijken de mannen en vrouwen op elkaar, bij zweefvliegen zijn de ogen van de mannen zijn groter en raken elkaar boven op het kopje, bij de vrouwen is er wat ruimte tussen. Beide hebben een korte tong waarmee zij voedsel kunnen opzuigen. Zweefvliegen zijn veel op bloemen te vinden en daarmee heel belangrijke bestuivers van onze (inheemse) flora.

Soorten en leefwijze

In Nederland komen meer dan 300 soorten voor. Alle soorten leven op land. Behalve in uiterlijk verschillen ze vooral in de leefwijze van de larven. Zweefvliegen maken een volledige gedaante wisseling (metamorfose) door: ei, drie larvenstadia (soms op land, soms in het water) en het volwassen dier (imago). De tijd van ontwikkeling van larve tot imago verschilt nogal, van twee weken tot twee jaar, afhankelijk van omstandigheden, temperatuur en

voedselaanbod. De imago's leven enkele weken, maar langer als een winter overbrugd moet worden. Sommige soorten hebben één generatie in een jaar, andere wel vijf.

De meeste volwassen zweefvliegen kunnen uitstekend en snel vliegen, kilometers maken ze makkelijk, maar ook stilhangen in de lucht. Het kopje blijft daarbij altijd recht. Vooral mannetjes houden zo een gebiedje in de gaten, jagen andere mannetjes weg en kijken uit naar een bereidwillig vrouwtje om te paren.

De meeste soorten bezoeken bloemen, maar de natuur zou de natuur niet zijn als ze niet zorgt voor uitzonderingen. Bladlopers (zoals *Xylota*-soorten) eten stuifmeel dat op bladeren is gewaaid of gemorst en likken honingdauw, afscheiding van luizen. Bladlopers kunnen wel vliegen, maar lopen vooral over de bladeren. Ze vliegen meest kort en niet ver.

Voortplanting

Voortplanting gebeurt alleen na paring, paarhouding verschilt per soort, mannetje bovenop een vrouwtje, kopjes dezelfde kant op. De touwtrekhouding, kontjes aan elkaar en kopjes tegengesteld. Bij één soort, de hommelmuis, doen ze het buik aan buik en hangt het vrouwtje onder het mannetje of andersom.

Vrouwtjes kunnen hun achterlijf een beetje uitstulpen (ovipositor) om daarmee eitjes te leggen, ook hier weer verschillen in de soorten, heel veel eitjes bij elkaar of juist hier en daar enkel eitje.

Larven

Larven van zweefvliegen zijn in vier groepen te verdelen: vleeseters, planteneters en eters van micro-organismen in water of op land. Vleeseters zijn in tuinen zeer wenselijk, ze eten vooral luizen en andere kleine insecten, boven en onder de grond, er is ook een soort gespecialiseerd in keverlarven. De planteneters hebben het wat moeilijker in verhouding tot de mens, zij leven van wortels en stengels, mineren in bladeren of eten van de bloembollen (narcisvlieg). Larven van bijvliegen leven in, soms vervuild water of gier en hebben een lange adembuis, rattenstaartlarven worden ze genoemd. De landlevende micro organisme eters leven in dood hout. En dan nog specialisten die van mierenbroed leven of in nesten van papierwespen (stadsreus).

Ecologie

Ook zweefvliegen hebben te lijden onder verdroging, vermessing en biotoopvernietiging, dezelfde factoren waar al onze flora en fauna onder zucht. Door het bezoek aan planten zijn ze, na wilde bijen, de belangrijkste bestuivers. Ze zijn prooidier voor spinnen, wespen, parasitaire wespen en een schimmel die in vliegen leeft.

Mieren zijn vaak luizenhoeders en zullen een luisetende larve proberen te verjagen.

Door mimicry, in uiterlijk lijken op vieze of stekende insecten als wespen en bijen, misleiden sommige zweefvliegen hun belagers.

Hoe kunnen we zweefvliegen helpen

Zorg bloemen met makkelijk bereikbaar nectar zoals schermbloemen en boterbloemen. Laat luizen en andere beestjes op je planten met rust, als je afwacht komen de luizen-opruimers vanzelf. Leg dood hout in je tuin en laat dat vergaan. Een vijver voor de in het water levende larven van zweefvliegen. In het algemeen is een natuurrijke tuin een prima hulp voor zweefvliegen.

Soorten

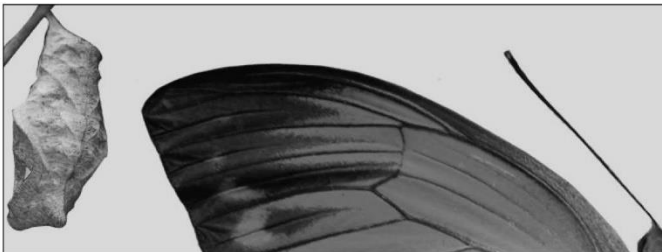
Stadsreus (*Volucella zonaria*) is onze grootste zweefvlieg. Herkenning: groot – tot 22 mm, glimmend, bruin borststuk en brede gele banden op het achterlijf. Lijkt wat op onze hoornaar. Oorspronkelijk trekker uit het zuiden van Europa, maar inmiddels ook overblijvend. Wel zijn er nog steeds veel trekkers, meest vrouwtjes. Te vinden in tuinen, parken en bossen. Ze bezoeken vooral schermbloemen en bijvoorbeeld vlinderstruik. De larven leven van afval en dode larven in wespennesten van papierwespen en hoornaars. Ze verpoppen in het (verlaten) wespennest. Eén generatie.

Gewone rode bladloper (*Xylota segnis*) is 10 – 13 mm groot, heeft een bronskleurige borststuk, oranjerood op de rugplaatjes en een zwart gezicht. De achterdijen hebben grote doorns. Ze zijn te vinden op zonnige plekken op bladeren en dood hout in parken, bossen en tuinen. Loopt daar heen en weer of vliegt snel naar een andere plek, zweven doen ze haast niet. De larve leeft van en in dood hout, achter schors en rottende plantendelen. Heeft twee, soms drie generaties.

Bessenbandzweefvlieg (*Syrphus ribesii*) zijn 9 – 13 mm groot en is van de andere bandzweefvliegen te onderscheiden door de onbehaarde ogen en kleine zwarte haartjes op de top van de achterdij, vrouwtjes hebben ook nog een gele achterdij. Deze soort en andere bandzweefvliegen hebben een dofgroen borststuk en gele banden of vlekken op het achterlijf. Ze zijn vaak op bloemen te vinden in bossen en open biotopen. Ze zweven veel en maken daarbij een zoemend geluid. De larven eten in dit stadium 200 - 750 bladluizen. Waarschijnlijk meerdere generaties per jaar. De larven overwinteren zo nodig in winterrust in de strooisellaag.

Sneeuwkllokjes worden bezocht door vliegen, bijen en een enkele vlinder als het tenminste warm genoeg is in de tijd dat ze bloeien. Op gewoon speenkruid zijn veel meer insecten te vinden (zweef) vliegen, meer soorten bijen, vlinders en kevertjes. Ook een aantal schimmels kunnen zich vestigen op speenkruid.

Bij ons kun je je ontpoppen.

Tot iemand die van de natuur geniet, Of haar bestudeert en beschermt. Natuurlijk Delfland maakt je wegwijs in de natuur.

Natuurlijk Delfland

delfland.knnv.nl

